

Naturvernforbundet

Mariboës gate 8

0183 OSLO

Trondheim, 11.11.2020

Dykkar ref.:

[Deres ref.]

Vår ref. (oppge ved svar):

2020/12967

Saksbehandlar:

Johan Danielsen

Avgjerd i klagesak - klage på løyve til utsetting av sitkagran (*Picea sitchensis*) i på gnr./bnr. 56/5 i Sømna kommune, Nordland fylke

Miljødirektoratet opprettheld Fylkesmannen i Nordland sitt vedtak av 26.03.2020 om å gi Helge-Erik Lilleheil løyve til utsetting av sitkagran i Sømna kommune. Miljødirektoratet kommer til at utsetting av sitkagran på arealet avgrensa på kart på eigendommen med gnr./bnr. 56/5 ikkje fører til for store uheldige følger for naturmangfaldet i høve til fordeler knytt til tiltaket. Klager får ikkje medhald.

Vi viser til klage dagsett 26.08.2020 frå Naturvernforbundet, SABIMA og WWF (klager) på Fylkesmannen i Nordland sitt vedtak av 26.03.2020.

Sakens bakgrunn

Helge-Erik Lilleheil (søker) søkte 26.03.2020 om å løyve til å sette ut 3500 sitkagran (*Picea sitchensis*) til skogproduksjon på 15 daa på gnr./bnr. 56/5 i Sømna kommune. Fylkesmannen i Nordland ga 06.08.2020 løyve til utplantinga.

Naturvernforbundet, SABIMA og WWF klaga på vedtaket den 26.08.2020. Fylkesmannen opprettheldt vedtaket og sendte 16.09.2020 klagesaka til endeleg avgjerd hos Miljødirektoratet.

Merknader frå klager

Klager meiner at vedtaket om å gje løyve til utsetting er feil og må gjerast om til avslag på grunn av:

- Lovverket gjev berre unntaksvis opning for utsetting av arter med svært høg risiko (SE), sitkagran er klassifisert som art i denne kategorien
- Registreringane av arter, både raudlista og framande er dårleg i kommunen
- Førekomstar av alm som kan bli konkurrert ut av gran og sitkagran gjer at bruk av sitkagran må vere uaktuell
- Det er edellauvskog innafor områda som kan få langdistansespreiing frå utplantinga
- Vindforholda i området synast å vere ein faktor for spreining i området
- Ny utplanting av sitkagran på same areal gjer ikkje at en opprettheld forholda som har vore der i 50 år, ein forlenger påverkinga med 50 år til
- Vedtaket viser at Fylkesmannen i Nordland er i utakt med resten av forvaltinga på dette området

Klager meiner at det ikkje er rett å gje så lang frist for planting som ut 2027, 31.12.2022 vil vere tilstrekkeleg.

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | Telefon: 03400/73 58 05 00 | Faks: 73 58 05 01

E-post: post@miljodir.no | Internett: www.miljodirektoratet.no | Organisasjonsnummer: 999 601 391

Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo |

Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se www.naturoppsyn.no

Samla sett meiner klager at denne utplantinga vil føre til ytterlegare skade på mellom anna edellauvskog og alm. Kunnskapsgrunnlaget er for lite og det er ikkje realistisk å ha kontroll på spreiring av sitkagran med mange grunneigarar kring utsettingsområdet. Klager konkluderer derfor med at det må gjerast om på vedtaket og at planting av sitkagranene ikkje skjer før klaga er avgjort.

Uttale frå søker til klagen

Søker har omfattande kommentarar til klagen. Vi nemner kort dei viktigaste :

- Risikovurderinga av sitkagran er anslag basert på kjend kunnskap og dei er alltid usikre
- Risikovurderinga tar berre omsyn til negative økologiske effektar
- Klager tar feil når det hevdast at det normalt ikkje er heimel til å gje løyve til utsetting av sitkagran
- Utsettinga vil gje:
 - Lønsam tømmerproduksjon
 - Oppfylle krav om forynging etter hogst
 - Auka CO₂-fangst
- Klager tar feil om mengde, plassering og påverknad frå eksisterande sitkaplantar
- Klagers gjengiving av registreringar i Artskart er feil, det er langt færre og er i liten grad kvalitetssikra
- Forholda i naturtypene som er beskrivne på Grøttemfjellet og Holandsvatnet har endra seg, dette er omtala i fylkesmannen sitt vedtak
- Det er ikkje rett å samlikne vedtaket klager viser til i Vestland og vedtaket i denne saka
- Spreiring til andre eigedomar talar ikkje for avslag då disse problema er løyst i vilkår til tiltaket og med andre verkemidlar
- På grunn av krav i skoglova om tilfredsstillande forynging og mogleg behov for suppleringsplanting trengs tida til og med 2027 til planting

Fylkesmannens vurdering

Vilkåra for klage, er slik fylkesmannen ser det oppfylt både i forhold til klageinteresse og tidsfrist.

Søknadshandsaming

I løyve gjeven 26.03.2020 legg fylkesmannen vekt på:

- Det søkast om å plante sitkagran etter hogst av bestand med same art
- Plantefeltet er omgitt av dyrkamark og eksisterande sitkabestand og slik er det liten fare for kortdistansespreiing
- Utanlandske treslag som sitkagran har vist seg å ha både kortdistanse spreiring (inntil 200 m) og langdistansespreiing i Nord-Norge
- Opne eller kulturpåverka naturtypar er mest utsett for spreiring
- I området med naturtypen rik edellauvskog ved Grøttemfjell er registreringa utdatert:
 - Heile den nedre delen av lia er planta til med norsk gran og sitkagran
 - På platå over plantefeltet med open bjørkeskog med blåbærlyng står spreidde unge individ av norsk gran og sitkagran
 - Den vestlege delen minner meir om edellauvskog
 - Det vart ikkje funne alm i området under synfaring, men det kan finnast
- I området ved Holandsvatnet med naturtypen høgstaudebjørkeskog er det liten endring i høve til beskriving av området frå 2010 og fylkesmannen her disse merknadane:
 - Det ble ikkje observert alm, men den finst mest truleg i områder som ikkje vart synfart denne gongen
 - Det er sannsynleg spreiring av norsk gran inn i området frå plantefelt i vest
 - Det ble ikkje observert sitkagran under synfaringa
 - Relativt tett feltsjikt vil etter alt og døme hindre spiring av sitkagran
- Kystmyr og kystgranskog med respektiv verdsetting viktig og lokalt viktig som ligg i sør har veg og plantefelt med både norsk gran og sitkagran helt innåt. Auka belastning frå feltet det søkt om blir derfor ikkje å rekne med

- Raudlista arter i området er med unntak av alm registrert i tidsromma 1911 - 1912, og i 1953, oppdyrking og skogplanting gjer at disse verker lite relevante
- Søknaden beskriv gode rutinar for oppsyn med, og tiltak mot spreing av sitkagran frå plantefeltet

Fylkesmannen finn at utplanting av sitkagran i feltet det er søkt om løyve for planting i ikkje gir auka belastning på naturtypene som er omtala. Dette gjer at fylkesmannen fann at søknaden kunne godkjennast, med disse vilkåra:

- *Søker plikter å begrense spredning av sitkagran fra utsettingsområdet. Spredning innen egen eiendom må fjernes av søker. Ved spredning til andre eiendommer må søker om mulig innhente grunneiers samtykke og deretter fjerne spredningen. Hvis eier av annen eiendom ikke tillater fjerning, må spredningen meldes til Fylkesmannen.*
- *Ved en eventuell overdragelse av eiendom må ny grunneier informeres om tillatelsen og vilkårene som er satt.*
- *Det skal ikke settes igjen trær (frøtrær) for naturlig foryngelse når bestanden hogges.*
- *Virksomheten/søker skal ha internkontroll. Internkontroll er ordninger som sikrer at søker og eventuelt ansatte har kunnskap om reglene i forskriften, og rutiner som sikrer at forskrift og vilkår blir overholdt. Internkontroll skal vises til ansvarlig myndighet ved forespørsel.*
- *Utplanting må være fullført innen 31.12.2027*

Førebuaende klagesakshandsaming

Fylkesmannen kommenterer klagen slik:

- I forbindelse med synfaring er det ikkje observert spreing av sitkagran inn i dei omtala naturtypene
- Almetrea som er registrert i naturtypene vil slik ikkje verte påverka
- Områda kring plantefeltet er prega av landbruk og store plantefelt av utanlandske treslag gjer at det er lite truleg at det blir stor spreing av sitkagran frå dette feltet
- Vilkår gjevne i løyvet og søkar sin detaljerte plan for internkontroll og opplæring gjer at eventuell spreing høgst sannsynleg blir fjerna
- Sitkagran spreier seg mindre i Nord-Noreg enn i Sør-Noreg grunna færre år med produksjon av frø og dårlegare spiring
- Produksjon er langt høgare hos sitkagran enn norsk gran i Nord-Noreg, dette gjer at det oftare blir gjeven løyve i Nord-Noreg

Fylkesmannen finn ikkje at klagen har med seg vesentlege nye moment som kan gi grunnlag for å endre avslag av 26.03.2020 og opprettheld dette.

Rettsgrunnlaget

Formålet med forskrift 25. mai 2012 nr. 466 om utsetting av utanlandske treslag til skogbruksformål (forskrifta) er å hindre at utsetting av utanlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfaldet, jf. § 1. Etter § 5 er det krav om løyve til utsetting av utanlandske treslag til skogbruksformål. Løyve kan berre bli gitt dersom det ikkje er grunn til å tru at utsettinga vil føre til vesentlege uheldige følgjer for det biologiske mangfaldet. Dersom det ikkje er grunn til å tru at utsettinga vil føre til vesentlege uheldige følgjer, skal spørsmålet om løyve skal bli gitt eller ikkje avgjerast etter ei skjønsvurdering, der omsynet til uheldige følger for det biologiske mangfaldet skal vegast opp mot andre interesser. Det skal leggjast særleg vekt på om treslaget og eventuelle følgjeorgansimer medfører risiko for det biologiske mangfaldet. Prinsippa i nml. § 8 til 12 leggast til grunn som retningslinjer for vurderinga, jf. nml. § 7.

Kunnskap om sitkagran

Sitkagran er i Artsdatabanken si risikovurdering i 2018 kategorisert med svært høg risiko (SE). En årsak til den høge risikoplasseringa er at sitkagran viser tydeleg spreing inn i kystlynghei, kulturpåverka tørre areal, ulike opne naturtypar og forstyrta mark. I slik område kan sitkagrana danne svært tette bestand og endre naturtypen og fortrenge anna naturmangfald. Sitkagran er det treslaget med flest registrert forvilla førekomstar i Artsdatabanken sin Fremmedartsbase. Kongleproduksjonen hos sitkagran begynner i ung alder, gjerne hjå ca. 20 år gamle trær.

Produksjonen av frø er stor, og arten kan ha gode kongleår med 3-5 års mellomrom. Arten har dårleg forynging i svært skuggefull skog, men etablerer seg godt på mineraljord og tynne mosedekker, dels i halvskygge. De fleste dokumenterte naturleg spreidde tre står innanfor 200 m frå morbestand. I DN-utredning 8-2012 står det at grensa for kortdistansespreiing (Nygaard m. fl. 1999) er 80 meter med ei maksimal observert forynging på inntil 20 000 unge planter pr. dekar. I same utredning antakast langdistansespreiinga å kunne bli på opptil 1739 meter når vinden bles med 10 m/s og 3477 meter ved 20 m/s.

Talet frøplanter minkar frå 120 under bjørk og 16 under norsk gran til en frøplante under sitkagran. I Skottland finn dei fleire soppartar i sitkagranskog enn i anna skog. Det er funne færre soppartar i sitkagranskog enn i bjørkeskog på Island. Med tanke på dyreliv finn en same tall, men andre arter av spretthalar og fuglar i sitkagranskog enn i annan skog. Det er lågare biomasse av meitemark i sitkaskog enn i anna skog.

Miljødirektoratet si sakshandsaming og vurdering

Sitkagran er i framandartslista frå 2018 i sett kategorien svært høg økologisk risiko (SE). Vi legg til grunn at arten har god spreieingsevne og kan ha stor negativ effekt på naturmangfaldet.

Naturverdiane

Søker har sett seg godt inn i naturverdiane i nærområdet og viser innsikt i moglege skadeverknader av spreieing av sitkagran til disse. Fylkesmannen har gjort god greie for naturverdiane kring utplantingsområdet. Bøpøla naturreservat ligg berre 450 m frå plantefeltet, det synast lite truleg at sitkagran vil kunne etablere seg i området. Området med naturtypen rik edellauvskog ved Grøttemfjell og høgstaudebjørkeskog ved Holandsvatnet er saman med kystmyr og kystgranskog relevante for saka. Dei raudlista artene fylkesmannen nemne er relevante, men med unnatak for alm er det lite truleg at dei framleis er til stades. Fråvær av spreieing av sitkagran inn i områda med viktige og svært viktige naturtypar ved Grøttemfjell Holandsvatnet gjer at vi tillegg dette mindre betydning.

Naturmangfoldlovens § 8 seier at kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimeleg forhold til saka sin karakter og risiko for skade på naturmangfald. Vi finn at kunnskapsgrunnlaget er godt nok til å fatte eit grunnleggjande vedtak. Vi tillegg derfor ikkje føre var-prinsippet vekt i saken, jf. nml. § 9.

Avvegingar

Miljødirektoratet vurderer at på tross av sitkagran har høg risiko er det ikkje fare for at denne utsettinga vil gjere vesentleg skade på biologisk mangfald. Løyve til utsetting kan derfor gis.

Det er dokumenterte ein del viktige naturverdiar kring utsettingsområde. Plantefeltet ligg heilt inntil veg og vil ikkje krevje investeringar i veg for å få ut tømmeret. Søker og fylkesmannen peiker på at sitkagran vil gje betre økonomi enn norsk gran.

Det er mange bestand med sitkagran i området kring plantefeltet. Samla belastning på naturverdiane i området, som ligg i til dels stor avstand frå det, vil slik ikkje auke monaleg som følge av utplantinga.

Miljødirektoratet legg derfor til grunn at utplanting på feltet på gnr./bnr. 56/5 i Sømna kommune ikkje inneber for stor risiko for skade på naturmangfaldet når en veg det opp mot nytta av tiltaket.

Direktoratet finn ikkje grunn til å endre vilkåret frå fylkesmannen om frist for utsetting. Et skogbestand vil etter alt å døme stå i meir enn 50 år. Det er liten forskjell på om løyvet til utsetting gjeld i to eller sju år i dette perspektivet.

Miljødirektratet finner derfor ikke grunnlag for å omgjøre Fylkesmannens vedtak, fattar difor følgjande vedtak:

Vedtak

Miljødirektoratet stadfester Fylkesmannen i Nordland sitt vedtak gjort 26.03.2020, jf. forvaltningslova § 34 fjerde ledd. Helge-Erik Lilleheil får løyve til utsetting av sitkagran 3500 (*Picea sitchensis*) til skogproduksjon på 15 daa på området som er kartfesta i søknad, på gnr./bnr. 56/5 i

Sømna kommune , jf. forskrift 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utanlandske treslag til skogbruksformål §§ 5 og 7. Vilkåra i løyve frå fylkesmannen gjeld.

Vedtaket er endeleg og kan ikkje klagast vidare, jf. forvaltningslova § 28 tredje ledd.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Bjarte Rambjør Heide
seksjonsleiar

Tenk miljø - vel digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Fylkesmannen i Nordland	Postboks 1405	8002	Bodø
Helge Erik Lilleheil	Hombornesveien 10	8920	SØMNA
Sømna kommune	Vik	8920	Sømna